

3. Powell W. W. Neither Market nor Hierarchy: Network Forms of Organization. *Re- search in Organizational Behavior*. 1990. No. 12. Pp. 295-336.

4. Thompson G. F. *Between Hierarchies and Markets*. Oxford : Oxford University Press, 2003.

5. Brookings. URL: <http://www.brookings.edu/research/interactives/global-metro-monitor-3>.

Омельченко С. О.,
д-р пед. наук, професор, ректор,
Гавриш О. Г.,
канд. пед. наук, старший викладач,
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»,
м. Слов'янськ, Україна

ХАРАКТЕРИСТИКА МІГРАЦІЙНИХ ХВИЛЬ У КРАЇНИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Міграцію в сучасному контексті можна вважати актором міжнародних відносин і світового розвитку в цілому, вона впливає на формування зовнішньої політики сучасних держав, на глобальну демографічну ситуацію, світову економіку і економіку окремих країн, міжнародну фінансову систему, соціально-культурну трансформацію, зміну поняття міжнародної безпеки .

У країнах Європейського Союзу спостерігається висока залежність природного руху населення від припливу мігрантів. Це призводить до вагомого впливу іноземних ринків праці на країни об'єднання, при цьому, в довгостроковій перспективі, на тлі старіння населення країн Європи, закономірним буде зміна етнічного складу населення країн.

Темпи міграції в ЄС до 2014 року досить стабільні – критичних змін обсягу міграційних потоків не відбувалося. З урахуванням деяких припущень це дозволяє говорити про збалансованість міграційної політики країн ЄС та про відсутність зовнішніх шоків. Але в 2014–2016 роках через зростання політичної нестабільності на Близькому Сході посилюється міграційний потік з цього регіону.

Істотні відмінності в соціально-економічному рівні розвитку країн, які формують Європейський Союз, виступають базовою причиною міграції. На сучасному етапі розвитку об'єднання політична ситуація в самих країнах ЄС досить стабільна.

У структурі мігрантів переважають вихідці з країн із середнім рівнем ВВП, що підтверджує теоретичне припущення про те, що економічний розрив може бути розглянутий як достатня умова мотивації до міграційного руху. Установивши основні характеристики міграційних потоків всередині країн ЄС (відносна стабільність до 2014 року, висока залежність демографічної ситуації від міграційного припливу, превалювання в міграційних потоках вихідців ззовні, а також розгляд в якості рушійного фактору – відмінностей в рівні

ВВП), перейдемо до розгляду основних потоків міграції ззовні країн Євросоюзу.

Важливою характеристикою міграційних процесів для країн ЄС є те, що з 1990-х років саме міграція визначає тенденції приросту населення в країнах об'єднання. До 1990-х років демографічна ситуація в країнах об'єднання (падіння народжуваності, старіння населення) визначалася переважно внутрішніми факторами – природним приростом населення. Був сформований явний тренд до скорочення темпів природного приросту населення (і в 2015 році це проявилось в негативному природному прирості населення). Приблизно з кінця 1980-х років тенденція до зміни загального приросту населення в країнах ЄС стає позитивною, причиною чого є різке зростання міграційного населення – одна з наймасштабніших міграційних хвиль у країни Європейського Союзу.

Причиною цієї міграційної хвилі став розпад СРСР, Югославії та ініційовані процеси переміщення мігрантів в країни Європи. Умовно ця міграційна хвиля може вважатися другою міграційною хвилею на сучасному етапі розвитку Європи (якщо не відносити до міграційної хвилі масштабний рух населення після Другої світової війни). Вона була викликана підйомом сепаратистських рухів в ряді держав Східної Європи, а також локальними війнами в різних точках земної кулі, наприклад, конфлікт в Перській Затоці. З 1988 до 1993 року понад 1,4 млн. осіб – переважно зі Східної Європи, балканських країн та Туреччини – подали прохання про надання їм притулку [3].

Першу міграційну хвилю (різкий міграційний приріст у 1960-і роки) можна вважати результатом міграційної політики ряду європейських країн по залученню переважно трудових мігрантів з Туреччини та інших країн. У ті роки міграцію сприймали виключно як корисне явище для Європи, тому що була гостра потреба в дешевій робочій силі для відновлення економіки і інфраструктури після Другої світової війни.

Міграційні процеси відбувалися і всередині континенту, робочі з Іспанії, Греції та Італії прямували на заробітки в промислово-розвинені країни Європи (Німеччину, Францію, Австрію), пізніше гастрабайтерами в країнах нинішнього Євросоюзу ставали громадяни Туреччини і країн Північної Африки. Значну частину потоку також складали мігранти, які прибували до Європи з колишніх колоній. Тільки через кілька десятиліть для європейських країн стане очевидним, що з тимчасового явища присутність мігрантів перетворилася у факт повсякденного життя. За даними на 1 січня 2013 року, в країнах Євросоюзу проживало 20,4 млн. громадян країн третього світу, що становить понад 4% від загальної чисельності населення ЄС [2].

Переважає більшість мігрантів, які проживають на території ЄС, не відносяться до країн Союзу. Основні міграційні потоки у напрямку ЄС визначаються населенням, що не відносяться до цієї групи країн. Нижче розглянемо основні тенденції зміни міграційних потоків.

У структурі міграційного потоку, спрямованого до Євросоюзу, в останні десятиліття можна виділити кілька частково взаємозалежних тенденцій. По-перше, в більшості країн протягом наступних років порівняно зменшилася законна імміграція, після досягнення свого піку в 1992-1993 роки, в результаті посилення державами-членами міграційної політики. Але навіть незважаючи на це, міграція впевнено лідирує при формуванні загальної чисельності населення. Друга тенденція – збільшення різноманітності країн походження мігрантів. З одного боку, збереглася міграція з традиційних країн походження, це відноситься, наприклад, до мігрантів з Індії до Великої Британії і з північної Африки до Франції. З іншого боку, найкращим прикладом появи нових напрямків в міграції є потік з країн Центральної та Східної Європи в Німеччину, Австрію та Швецію.

Третьою тенденцією є той факт, що майже у всіх державах ЄС найбільш істотну категорію міграційного потоку складають ті, хто шукає притулок, і учасники сімейної імміграції [1, с.145].

Отже, проаналізувавши теоретичний матеріал за темою нашого дослідження, ми дійшли висновку, що існують три умовні хвилі міграційних потоків у країни Європейського Союзу. Крім цього, у структурі міграційного потоку до ЄС спостерігаються певні нові тенденції, що свідчить про безперервність та сталий розвиток цього напрямку.

Список джерел

1. Яшкова Т. Новая миграционная волна и будущее Европы. *Потенциал современной науки*. 2016. № 4 (21). С. 144–147.
2. Eurostat, Migration and migrant population statistics – Statistics explained. URL:http://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics (дата звернення: 22.04.2020)
3. Rinus Penninx, Dimitrina Spencer and Nicholas Van Hear. Migration and Integration in Europe. *The State of Research*. University of Oxford : ESRC Center on Migration, Policy and Society (COMPAS), 2008.

Пушкар Т. А.,

канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри економіки,
Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, Україна

МІСТО В КОНТЕКСТІ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Цифрова трансформація суспільства у ХХІ столітті знаходить своє відображення у нових підходах до формування ефективних регіональних структур і становленні нової парадигми розвитку і розміщення продуктивних сил. Вплив інформатизації суспільства, зміщення інформаційних процесів у віртуальне середовище, впровадження електронного урядування значною мірою відбивається на процесах розвитку і функціонування сучасного міста.